

ספרי' — אוצר החסידים — ליובאוויטש

קובץ
שלשלת האור

שער
עשרים ושבע

היכל
שלישי

מאמר מחה אמהה

תקע"ב

מכ"ק אדמו"ר הזקן
הרב רבי שניאור זלמן מליאדי
(בעל התניא והשו"ע)
זצוקלה"ה נבג"מ ז"ע

יוצא לאור בפעם הראשונה מכת"ק

על ידי מערכת
"אוצר החסידים"

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות ששים ושש לבריאה

לזכות

יואל בן רבקה

בקשר עם יום הולדתו

לשנת הצלחה

ולאריכות ימים ושנים טובות ובריאות

לקדושה רק מחי' (וכן בכח נש"י מצד עצמם א' שתמחה את זכר כו' כי אין לו עלי' ותיקון כשאר אומות כו') לגמרי. והטעם הוא כי אין תיקון ובירור רק למה שנפל בשבירה שהן ז' מדות שכאשר מתהפכים למדות הרי הן ז"מ דקדושה, משא"כ קליפת עמלק למעלה מהשבירה שבמדות דבינה שם ס"ג כי הוא רק חוצפה שכנגד בחי' ח"י כנ"ל, כי אין לה תיקון רק אבוד וכליון למחות שרש לגמרי, (כי א"א להיות מזה בחי' התנשאות דקדושה כמו שמינית שבמינית כו' מאחר שהן ב' הפכים זה תכלית היש וזה תכלית האין, רק לעתיד כתיב אז אהפוך אל עמים שפה ברורה שגם עמלק יתברר לפי שיהפך מתכלית היש לתכלית האין כו'. ומ"ש בלעם ואחריתו עדי אובד קאי עכשיו עד ימוהמ"ש וראי' שהרי מקבלים גרים מעמלק (כידוע דבני בניו של המן כו' וד"ל).

וזה הי' טעות שאול שהביא ראשית החרם מעמלק לזבוח לה' בגלגל כי סבור הי' שיש עלי' להטוב שבעמלק כמו לז' אומות וז"ש הקימותי את דבר ה' שבפ"א בעמלק וכמו ותקם את דברך כנ"ל בז' אומות, והשיב לו שמואל שמוע מזבח טוב כו', כי אין עלי' כלל לקליפת עמלק בזבחים ועולות שהוא בחי' בירור דז' מלכים דתוהו שנפלו, מאחר ששרשו למעלה מבחי' השבירה שבמדות דבינה בחי' ס"ג כו', אלא הוא נגד בחי' ח"י כו', אשר ע"כ אין לו תיקון ועלי' רק למחות שמו בבחי' ביטול לגמרי דוקא. וזה רמז לו שמוע מזבח טוב שהוא בחי' ביטול שבחכמה שלמעלה מן הטעם כמ"ש במ"א בענין נעשה ונשמע כו' וד"ל.

ב"ה.

פתח דבר

לקראת יו"ד שבט הבעל"ט, יום ההילולא של כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ (בשנת תש"י) – הננו מוציאים לאור את המאמר ד"ה „מחה אמחה" משנת תקע"ב.

המאמר נדפס כאן בפעם הראשונה מגוף כתי"ק של אדמו"ר הצ"צ, והוא מה שרשם כ"ק אדמו"ר הצ"צ בספר ההנחות משנת תקע"ב. והוא חלק מס' מאמרי אדה"ז תקע"ב, שמכינים עתה לדפוס.

*

לתועלת הלומדים ומעיינים הוספנו בשולי הגליון מראי מקומות וצינונים – נערכו ע"י הרה"ת ר' אלי' שי' מטוסוב.

מערכת „אוצר החסידים"

ערב יו"ד שבט, ה'תשס"ו
ברוקלין, נ. י.

MOCHO EMCHE—5572

Copyright © 2006 by

“KEHOT” PUBLICATION SOCIETY

770 Eastern Parkway / Brooklyn, New York 11213

Tel. (718) 774-4000 / Fax 774-2718

Order Department:

291 Kingston Avenue / Brooklyn, New York 11213

(718) 778-0226 / Fax 778-4148

www.kehotonline.com

The Kehot logo is a trademark of Merkos L'Inyonei Chinuch, Inc.

All rights reserved.

Manufactured in the United States of America

נסדר בדפוס „עמפיינער פרעסס" ע"י מרדכי ליב בן פיגא ויוסף יצחק בן ברכה
Empire Press, 550 Empire Blvd., • Brooklyn, N.Y. 11225 • (718) 756-1473 / Fax (718) 604-7633

נדפס בדפוס „דע פרינט האוז"

The Print House, 538 Johnson Ave., • Brooklyn, NY 11237 • (718) 628-6700 / Fax. (718) 628-6900

תו"א קכ, א. ובכ"מ. כמו שמינית שבשמינית: סוטה ה, א. וראה טו. כא.

הקימותי את דבר ה': שם, יג.

אז אהפוך אל עמים: צפני' ג, ט.

שמוע מזבח טוב: שם, כב.

ואחריתו עדי אובד: בלק כד, שם.

כמ"ש במ"א בענין נעשה ונשמע: משפטים כד,

כידוע דבני בניו של המן כו': גיטין נז, ב.

ז. ראה לקו"ת שה"ש כב, א. תו"א מג"א צא, א.

שהביא ראשית החרם מעמלק: שמואל א טו, ובכ"מ.

כתיב מחה אמחה את זכר עמלק, ולהלן הוא אומר מחה תמחה את זכר עמלק, הענין הוא כי הנה כתיב ראשית גוים עמלק, וביאור הדבר הנה נודע שיש ה' מדיגות גרין ח"י, בחי' נשמה היינו בחי' החכמה שיש בנפש להתבונן ולהשיג בגדולת ה' ויחודו, וזהו בחי' בינה שבנפש, וכמ"ש נשמת שדי תבינם, והוא מה שהנפש משכלת ומשגת השגות אלקות ביחו"ע ויחו"ת כמו איך דכולא קמי' כלא חשיב, ולית מחשבה תפיסא בי' כלל, והבנה והשגה זאת הוא ענין ההסבר לקרב אל השכל המושג עד שמושיג ותופס אמיתית הדבר איך הוא, והשגה זו הוא בשכלו ממש, והוא הנק' נשמה להיותה חלק אלוך ממעל, ע"כ יש לה בחי' השגה במושכל בבחי' אלקו' ומשכלת בכל ענין אלקו' דוקא (והיינו משום דאימא עילאה מקננא בכורסייא שהוא עולם הבריאה כידוע דנשמה בבריאה ורוח ביצירה ונפש בעשי', ובחי' בינה דאצ"י גם שנק' מבין ולא בבינה ידיעא מ"מ נתצמצם צמצום האור שלה גם בבריאה להיות ג"כ בחי' השגת אלקות בנשמות) ומשכן הנשמה במוח, אבל בחי' רוח הוא רק בחי' התפעלות הנפש ביותר הבאה מההתבוננות דגדלות הוי' ושבחי ו גם מחסדיו הרבים והעצומים, ובפרט מאשר הוא מתבונן כי הוא חיינו ואבינו האמיתי וכה"ג מזה יתפעל הנפש ביותר, וזהו בחי' כח מיוחד בנפש כי יש שאין טבע בנפש כ"כ להתפעל מזה, וז"ש כי תוכן רוחות ה', שיש כמה מדיגות חלוקות זו למעלה מזו בבחי' התפעלות הזאת, וכמו שיר המלאכים שמתפעלים ביותר משבחו של מקום באמרם קדוש, ונק' רוחות כמ"ש עושה מלאכיו רוחות, שיש בהם כמה מדיגות זו למעלה מזו כו', וכך הוא ברוח האדם העולה למעלה בהתפעלות באמרו שיר ושבחו של מקום בפסוד"ו וכה"ג (וע"כ מדרגות דוד ה' בשירים ותשבחות הוא

כניסתו לארץ א' מחה אמחה שמן השמים ילחמו בו כנ"ל, אבל בכואם לארץ יש ביכולת ישראל להכניע לעמלק מצד עצמם וכחם והוא מ"ש תמחה את כו', והטעם הוא להיות ידוע שבחי' ושורש ארץ ישראל הוא המקום שבו הוא בחי' גילוי והשראת ח"ע דוקא כמ"ש עיני ה' אלקיך בה מראשית השנה כו', וידוע דהעינים הוא בבחי' חכמה כמו עיני העדה ומאחר שנאמר עיני הוי' אלקיך בה הרי תמיד מאיר בה מבחי' פנימי' ח"ע שהוא בחי' אין כמ"ש והחכמה מאין תמצא וכמו שמבואר למעלה שהראי' בבחי' חכמה דוקא כמו בבהמ"ק בכל רגל דכתיב יראה כל זכורך את פני הוי' כו', וכשם שבא לראות כו', הרי ה' בזה בחי' הסתכלות ראי' דחכמה דכנ"י ממש למעלה בבחי' ביטול הפנימי דכח מ"ה לאסתכלא ביקרא דמלכא לאמיתתו כמו שהוא מהוה מאין ליש ביחו"ת וכן ביחו"ע כו' כנ"ל, וכמ"כ מלמעלה למטה עיני הוי' אלקיך כו', כשם שבא לראות וכמ"ש עיניך יונים וכתוב עיניו כיונים כו', וכמ"ש במ"א, וע"כ בזה דוקא יש כח בכנ"י בעצמם לבטל ולהכניע קליפת עמלק המנגד לבחי' ביטול זה, וזהו והי' בהניח ה' אלקיך לך מכל אויבך מסביב שהוא התהפכות זו מדות רעות דז' אומות בכניסתם לא"י, ותהי' הארץ להם לנחלה להעלות כל ניצוצי הקדושה שנפלו שם, וזהו בארץ אשר ה' אלקיך נותן לך נחלה לרשתה, אז תמחה את זכר עמלק, שתמחה בכח עצמך ולא תצטרך לעזר מלחמה מן השמים וכו', מטעם הנ"ל, לפי שארץ זו עיני ה' אלקיך בה כו' ארץ אשר ה' אלקיך דורש אותה כו' שגלוי עצמות אוא"ס בחכ"ע מלוכש שם (ודוקא לאחר שהניח ה' אלקיך מכל אויבך כו', שזהו תנאי ב' מלבד מעלת א"י מצד עצמה אשר היא ארץ אשר הוי' אלקיך דורש אותה כו', משום דהא בהא תליא, שאם אין בירור לז' אומות אינה נק' א"י ואין ה' דורש אותה כלל, לפי שאין בחי' תיקון אלא לאחר בחי' הבירור דתהו, וגם באדם למטה אם אין בירור בז' מדות רעות אין בחי' ביטול בכח מ"ה שבנפשו כלל, ומשום דבכח איתברירו אמר והי' בהניח ה' אלקיך לך מכל אויבך וכן אשר ה' אלקיך נותן לך דחלה כו', ואז עיני ה' אלקיך בה כו' וד"ל).

וזהו שבפ' בשלח א' מחה אמחה אני בעצמי וכ' שם מלחמה לה' בעמלק מדור דור דשם מדבר בדור אחר דור עד ימוהמ"ש שזהו בחו"ל שאין שם גילוי השראת ח"ע, לא מצד הבירור שבחכמה אתברירו ז' אומות מלמטה למעלה, ולא מצד גילוי השראת ח"ע מלמעלה למטה כו' כנ"ל, ע"כ מחה אמחה אני לבדי כי אין בכח הנשמה שהיא בינה רק לברר ז' אומות ולכך בז' אומות נאמר ותקם את דבריך כנ"ל, שהאותיות דקדושה שנפלו בהם עולות לשרשן בקדושה, אבל בעמלק אין לו עלי'

דכולא קמי' כלא חשיב: זח"א יא, ב (ע"פ דניאל ד, לב).
ולית מחשבה תפיסא בי' כלל: תקו"ז בהקדמה ד"ה פתח אליהו (ז, א).
דאימא עילאה מקננא בכורסייא: תקו"ז ת"ו (כג, א). וראה ס' מאמרי אדהאמ"צ שמות ח"א ע' ר"ז.
דברים ח"ד ע' א'תצ וע' א'קסו. וש"נ.
כידוע דנשמה בבריאה ורוח ביצירה ונפש בעשי': ראה תקו"ז סוף תכ"ב (סח, ב).
מבין ולא בבינה ידיעא: תקו"ז בהקדמה שם (זו, ב).

תוכן רוחות ה': ע"פ משלי טו, ב. וראה ס' מאמרי אדהאמ"צ בראשית ס"ע ל ואילך. וש"נ.
עושה מלאכיו רוחות: תהלים קד, ד.
ברוח האדם העולה למעלה: ע"פ קהלת ג, כא..
מדיגת דוד כו' בבחי' רוחיק כידוע: ראה הגהות מהרח"ו לוח"ג לט, א. לקוטי שיחות ח"ח ע' 275. וש"נ.

כתיב כי מחה אמחה: נמצא ג"כ בשינויים ואריכות בס' מאמרי אדהאמ"צ שמות ח"ב ע' תקמג (ומתחיל: זכור את אשר עשה לך עמלק).
ושם ע' תלה הנחת השומעים של מאמר אדהאמ"צ (ומתחיל: ראשית גוים עמלק). תוכן של חלק מהמאמר נעתק באוה"ת נ"ך כרך א' ע' תשא (ומתחיל: ותקם את דבריך כי צדיק אתה פי' רבינו ז"ל בד"ה כי מחה אמחה כו'). ולקמן בהוספות נדפסו עוד הגהות וקיצורים מכ"ק אדמו"ר הצ"צ על מאמר זה. לכללות המאמר ראה גם ד"ה זכור בסה"מ תרס"ח ע' קמב. פר"ת ע' רעה (והמשכו שם ע' רפו ואילך).

כי מחה אמחה: בשלח יז, יד.
מחה תמחה את זכר עמלק: ע"פ ס"פ תצא. וראה לעיל בהמ"מ לנוסח הראשון.
ראשית גוים עמלק: בלק כד, כ. וראה ס' מאמרי אדהאמ"צ שמות ח"ב ע' תצה. וש"נ.
נשמת שדי תבינם: איוב לב, ח. וראה ס' מאמרי אדהאמ"צ שמות ח"ב ע' תלה. וש"נ.

במ"א: שה"ש א, טו. ד, א. ה, יב. ראה לקו"ת ואתחנן ב, ד, ג, ג ואילך. שה"ש יד, ב, לד, ג. לט, א. ובכ"מ.
שבחכ' אתברירו: ראה זח"ב רנד, ב. וראה בהמ"מ בס' מאמרי אדהאמ"צ בראשית ע' סב. דברים ח"א ע' רצה.

עיני ה' אלקיך בה: עקב יא, יב.
והחכמה מאין תמצא: איוב כח, יב.
יראה כל זכורך כו' וכשם שבא לראות: דברים טז, חגיגה ב, א.
לאסתכלא ביקרא דמלכא: ראה זח"א לת, א.ב.
קצט, א. זח"ב קלד, א. רמז, ב. ועוד.
כמ"ש עיניך יונים וכתוב עיניו כיונים כו' וכמ"ש

לב כו', אך באמת שרש חולי רעה זו למעלה הרבה מטומאת הלב אלא נוגעת עד הנפש עצמה שהוא בחי' טומאת הנפש עצמה ומהותה שלמעלה גם מבחי' בינה שבנפש כו', והוא ענין התוקף הגדול בבחי' חוצפה וגסות הנפש כמו קליפת עמלק ממש אשר ע"כ גם שמתבונן היטיב בהעמקת הדעת בבחי' בינה שבנפש לא יועיל להכניע לבבו בבחי' התפעלות וביטול אלא לבו כלב האבן בקשיו לא יפול לבבו מכל התבוננות בכל גדולת הוי' בהשגת נפלאות הוי' איך דכולא קמי' כלא כו', ונק' אבירי לב הרחוקים מאחדותו כו' שזהו רק מבחי' הקליפה וס"א דעמלק המגביה כנשר כו', למעלה מן השכל שלא יועיל שם שום שכל והתבוננות כנ"ל באריכות כו', והוא סיבת חולי רעה הנמצאת הנק' טמטום הלב שזה ענין קושי' הלב שקשה כאבן דומם ולא שנסתם ונטמטם ע"י סיבות אחרות שזהו רק היפך פתיחות הלב שאין לבו פתוח בתורה ויראת ה' מפני שנסתם ונטמטם בתאות וכה"ג וזהו בנקל להתקין כי יטהר הלב ויפתח ע"י מעט יגיעה בתפלה כי הבא לטהר לבו מסייעין לו כו', אבל בחי' טמטום הנק' קושי הוא הנק' לב האבן כמ"ש והסירותי את לב האבן מבשרכם ונתתי לכם לב בשר כו', ה"ז מצד החוצפה שבנפשו בבחי' מעשה עמלק דוקא מטעם הנ"ל וד"ל, ואין עצה להסיר לבחי' טמטום לב האבן הוזה אלא רק ע"י בחי' גלוי אלקות בכח מ"ה שבנפש בבחי' ביטול אמיתי הנ"ל, ומלחמה זו לה' הוא שמתגלה בכח מ"ה שבנה"א להכניע לבחי' יש וחוצפה בלי טעם הנ"ל וד"ל.

ועוד יש עצה לזה ע"י מצות זכירת מעשה עמלק שהוא מתרי"ג מצות להרמב"ן, שבקראו פ' זו שהוא דבר ה' בפיו, שבה גלוי או"ס בחכמה שבפ' זו, הרי בזה יש כח גדול ורב להכניע לבחי' חוצפה דעמלק שבנפשו, כמ"ש אם תגביה כנשר משם אורידך נאום ה', הוי' דוקא, כמ"ש מלחמה לה' בעמלק, והיינו ע"י שאומר פ' זו דמחה אמחה, וכל האותיות דפ' זו כו' וד"ל.

ד) ומעתה י"ל בתירוץ שני הפסוקים הללו דסתרי אהדידי לכאורה, דכאן א' מחה אמחה כו' ולהלן א' מחה תמחה כו', ולפי הנ"ל אין כח כלל בנש"י למחות כי מלחמה לה' בעמלק כו' כנ"ל, אך הענין הוא דמ"ש מחה תמחה קאי בהיות ישראל שרוים על אדמתם בא"י דוקא וכמ"ש בסוף פ' כי תצא והי' בהניח ה' אלקיך לך מכל אויבך מסביב בארץ אשר ה' אלקיך נותן לך נחלה לרשתה תמחה את זכר עמלק כו', אבל מ"ש מחה אמחה כו' מלחמה לה' בעמלק הוא בפ' בשלח מיד אחר מלחמת יהושע בעמלק, הענין הוא מטעם הנ"ל שא"א להכניע לקליפת עמלק כ"א בבחי' גלוי או"ס והשראתו בח"ע בחי' כח מ"ה שמאין תמצא כנ"ל, וע"כ קודם

שהוא מתרי"ג מצות להרמב"ן: ראה רמב"ן ס"פ תצא. וראה במ"מ לעיל בנוסח הראשון.
אם תגביה כנשר: עובדי' א. ד. וראה תניא פכ"ב ופכ"ז. ס' מאמרי אדהאמ"צ שמות ח"ב שם ע' תקסג. וש"נ.
והי' בהניח ה' אלקיך: ס"פ תצא שם.

אבירי לב: ישעי' מו, יב. ברכות יז, ב.
המגביה כנשר: ראה לקמן בסמוך.
הבא לטהר לבו מסייעין לו: ראה יומא שם.
וראה מאמרי אדהאמ"צ דברים ח"ד ע' איתקב.
וש"נ.
והסירותי את לב האבן: יחזקאל לו, כו.

בבחי' רוח"ק כידוע), וכמו שיש מדריגות חלוקות זו למעלה מזו בבחי' השגת הנשמות שנק' נשמת שדי כו', דהיינו משום דז"א מקנן באצ"י שהוא בחי' רוח, ושם עולם המלאכים שמתפעלים בשירי ובשבח כו', כל חד לפי קבלתו מבחי' רוח דאדם העליון, בחי' ז"א שמתצמצם ומאיר בעולם היצירה כו', וע"כ עיקר מדריגת המלאכים הוא באהו"ר, כי בחי' רוח זה שהוא כח ההתפעלות מן השבח הוא בחי' רוח אלקי שמעורר את האהבה האלקי' הטבעי' המוסתרת, ויש דו"ר שכלי"י כו', וז"ש כי תוכן לבות הוי' יש שמתפעל כך ויש מתפעל כך, דהיינו לפי מדריגות חלוקים שבבחי' הרוח שלהם כו' וד"ל, ובחי' נפש הוא כמו התפעלות המלאכים שנק' אופנים בעולם העשי' בבחי' הודאה בלבד שהוא רק בחי' הסכם הנפש בבחי' קעומ"ש המביא לידי מעשה דוקא להיות סו"מ ועשה טוב מפני היראה למרוד וליפרד מיחוד העליון וכו' (והיינו משום דמל' מקנן בעשי' בחי' יראה תתאה דמל' בבחי' העשי' לבד, ויש בזה ב' מדריגות אופנים וחיות הקודש, שהאופנים רק בבחי' הודאה מרחוק כו', וחיות הקודש בבחי' דו"ר טבעיים דהיינו שאין העיקר בהתפעלות מצד ההתבוננות בשבח דוקא, אלא היא טבעי' כמו מדות טבעים באדם וכמו שמבואר במ"א וד"ל). וג' מדריגות הללו נר"ן הן ג' מדריגות בבחי' ג' עולמות ב"ע, נשמה בעולם הבריאה ורוח ביצי' ונפש בעשי' וכמ"ש בזהוהי וכל עולם מג' עולמות כלול מבי"ע שהוא נר"ן שבכל עולם כידוע.

אך הנה בחי' ח"י הוא למעלה מבחי' נשמה כי הנשמה במוח ורוח בלב כו' שמתלבשים בכלי כידוע דנר"ן מתלבשים במוח ולבא וכבדא כו', אבל ח"י אינן מתלבשים בכלי כלל כו', להיות כי בחי' ח"י הוא בבחי' חכמה כח מ"ה שלמעלה מבחי' השגה דבינה כמ"ש והחכמה מאין תמצא שהוא בבחי' אין ממש, משא"כ בחי' נשמה בחי' בינה הוא בחי' יש דוקא וכמ"ש להנחיל אוהבי יש, דקאי בהשגות הנשמות בגי"ע ובעוה"ב שנהנין ומשיגים מזיו השכינה.

וביאור הדברים הנה מבואר למעלה שבחי' בינה שבנה"א הוא כח הנפש לקרב אל השכל כל ענין אלוקי להביאו בבחי' השגה ותפיסה ממש בטוב טעם ודעת המושג ומובן לכל בר שכל, אבל בחי' כח מ"ה דחכמה שמאין תמצא הוא למעלה מן ההשגה לגמרי אלא הוא ענין הכרה והבנה באמיתית ענין אור האלקי כמו שהוא

הוא: דבחי' חיה הוא בחי' החכמה כו'. נראה לקמן סוף פייסקא ודוגמא: ובחי' יחידה הוא למעלה גם מבחי' כח מ"ה דחכמה כו'. וראה במ"מ שם.
חכמה כח מ"ה: זח"ג כח, א. לד, א. וראה ס' מאמרי אדהאמ"צ בראשית ע' ב. וש"נ.
והחכמה מאין תמצא: איוב כח, יב.
להנחיל אוהבי יש: משלי ח, כא.
שנהנין ומשיגים מזיו השכינה: ברכות יז, א.

נשמה בעולם הבריאה . . וכמ"ש בזהוהי: נסמן לעיל בסמוך.
כידוע דנר"ן מתלבשים במוח ולבא וכבדא :
ראה זח"ג קנג, א. זיה רות פ, א. ע"ח שער המוחין (ש"כ פ"ה. אבן עזרא משפטים כג, כה.
וראה ס' מאמרי אדהאמ"צ בראשית ח"א ע' ששה.
ח"ב ע' תכד. וש"נ.
להיות כי בחי' ח"י הוא בבחי' חכמה: בס' מאמרי אדהאמ"צ שמות ח"ב שם ע' תקמח הל'

חכם כו' והוא בתכלית הפחיתות וגם הוא בעצמו יודע שהוא שפל בכל הדברים וכאין וכלא חשיב בעיני הכל מ"מ לא נכנע לבבו כלל וכלל כי הגם שמתבונן היטב בשכלו ורוח בינתו בכל הפחיתות שלו אינה מועלת זאת ההתבוננות בנפשו כלל ולא תעשה שום רושם הכנעה בגופו כלל להפוך לבו מן החוצפה אל השפלות והכנעה אפילו כחוט השערה אלא עומד ברום לבבו וגסות רוחו להעיז לכל נכבד כו' וא"כ מזה הוראה גמורה שיש בחי' חוצפה שלמעלה מן הטו"ד ונק' חוצפה זו מלכותא בלא תגא (כידוע כי יש מלך מרומם מצד עצם הרוממות ויש מלך מתרומם מצד ההתנשאות בלא טעם כו') ולכך אין בחי' התבוננות מועלת לו להכניע א"ע, וזהו בחי' המנגד לבחי' הביטול דחכמה שבבחי' אין שלמעלה מן הטעם כו' והוא ענין קליפת עמלק שנק' ראשית גוים שלמעלה מבחי' בינה דקליפה שהמדות רעות דו' אומות יצאו משם כו', אלא הוא בבחי' חכמה דקליפה ולכך נק' עמלק מל' מליקה שהוא ממול העורף שעומד בבחי' עורף ואחוריים דחכמה כח מ"ה שבפנים שנאמר בו חכמת אדם תאיר פניו כו', וע"כ אין לקליפה זו בירור ותקון כלל מצד נה"א עצמו שנק' נשמה שהיא רק בבחי' בינה בלבד כנ"ל, אבל שרש קליפת עמלק למעלה מבחי' נר"ן וכו', ולזה אין עצה לתקנו ולבררו למטה ע"י נש"י אלא מחה אמחה כו' אמחה אני בעצמי דוקא כי מן השמים דוקא ילחמו בו כמ"ש מלחמה לה' בעמלק, להוי' דוקא מלחמה זאת לנצח ולהכניע קליפת עמלק שאין זה בכח כנ"י למטה מטעם הנ"ל וד"ל.

ג) והנה ענין מלחמה להוי' בעמלק במה ינוצח מן השמים, הנה הוא בדבר שבקדושה האלקי המנגד אליו דוקא והוא ע"י בחי' הארת אוא"ס בכח מ"ה דחכמה שהחכמה מאין תמצא כנ"ל שבזה דוקא יפול בחי' יש וחוצפה דעמלק שלמעלה מן ההשגה והטעם כו', ולמטה יכול להיות ג"כ בחי' ביטול היש והחוצפה דעמלק שיש בנה"ב למעלה מן הטעם עד שלא יועיל לו כלל התבוננות פחיתות ערכו להשפיל א"ע וכו' כנ"ל, והיינו ע"י בחי' גלוי אור אלקי בכח מ"ה שבנה"א שבבחי' ראי' השכל שלמעלה מן השגה כנ"ל באריכות וד"ל.

ובזה יובן ענין נפלא א' שאנו רואים גם במבקשי ה' וקרבת אלקים יחפזון שלפעמים גם שיעמיק דעתו ורוח בינתו בהתבוננות בגדולת ה' ביחוד"ע ויחיות' לא יתפעל מאומה בלבו והעולם קוראים לחולה רעה זו בחי' טמטום הלב, שהלב טמטום כאבן, ונדמה להם שטמטום זה מצד הלב הוא בא מפני שנתגשם בחומריות כמו עבירה שטמטמת לבו של אדם, וכן תאות היתר כמו נואף אשה חסר

מלכותא בלא תגא: ראה סנהדרין צט, ב. קה, א. וראה סה"מ תקס"ג ח"א ע"ר. עמלק מל' מליקה: ראה גם תו"א תצוה פה, א ואילך. ובכ"מ. מלחמה לה' בעמלק: בשלח יז, טז. בחי' טמטום הלב: ראה גם תניא פכ"ט. מאמרי אדה"ו הקצרים ס"ע תפב ואילך. שערי תשובה לאדהאמ"צ ג, ג ואילך. דרך חיים יט, ב. שער התפילה פ, ג. עטרת ראש מו, א. ובכ"מ. עבירה שטמטמת לבו של אדם: יומא לט, א. וראה גם מאמרי אדהאמ"צ שמות ח"א ע' נד. ושני. נואף אשה חסר לב: משלי ו, לב.

לאמיתתו ממש כאלו רואה בראי' והסתכלות חושי' ונק' עין השכל ולא כמו שהוא מושג ומובן בהשגת שכל וההתבוננות בלבד, וע"כ נק' החכמה בחי' ראי' כידוע שאין צריך להביא דבר האלקי בהסבר לקרב אל השכל כי נראה לו בעין השכל אמיתית הדבר כמו שהוא למעלה באמת, וע"כ א"צ להעמיק בשכלו עד שגם שכלו ישיג זה כי שכלו והבנתו לא ישיגו לאמיתתו כמו שהוא ממש מאחר שבא הענין בעומק השג' ושכל עד"מ מי שראה את המלך א"צ לשמוע הסבר הדברים שמספרים בשבחו כי אינו דומה שמיעה לראי' שהרואה רואה עצם הדבר כמו שהוא ממש והשומע שומע ענינו שאינו רק שומע ומבין ענינו ומדותיו* ולא מהותו, שהרי אין לו רק כפי הדמיון שנדמה לו מהותו ע"פ ההשגה בלבד, וכה"ג ממש הוא ההפרש בין חכמה ובניה כמ"ש חבקוק שמעתי שמעך יראתי ואין דומה שמיעה לראי' לא מני' כו', כי השמיעה וההבנה מרחוק והראיה מקרוב כו' וכמ"ש במ"א.

ודגמא לדבר הנה כשיתבונן האדם ביחיות' איך שמהוה את הכל שמקרב אל השכל בהשגה שכלי' כמו ענין הסבר הדבר איך שהוא מהוה אם בבחי' אותיות או בבחי' זיו או בבחי' חיות הנפש בגוף כ"ו אינו דומה לבחי' ראי' החכמה להכיר באמיתית הדבר הזה כמו שהוא ממש, דהיינו כמו שהוא באמת מהוה את הכל מאין ליש כמארז"ל איזהו חכם הרואה את הנולד, פ"י הנולד מאין ליש רואה ראי' שכלי' כו' וכך הוא בבחי' יחוד"ע איך שהאציל ע"ס, אינו דומה השגה והסבר לבחי' ראי' שכלי' להכיר לאמיתתו כמו שהוא באמת מאציל ע"ס כו', וזהו שהחכמה נק' כח מ"ה בבחי' אין כי שרשה בבחי' אין ע"כ ביכולתה לראות ולהסתכל בבחי' אין וע"כ החכמה בבחי' ביטול במציאות ביטול עצמי וממילא ולא שצריך להתבונן בגדלותו בשכלו עד שמחמתו מתבטל אלא מעצמו וממילא נמשך לו בחי' ביטול מצד שרשו בבחי' אין וכמ"ש והחכמה מאין תמצא בבחי' אין ממש להיותו בבחי' ראי' כאדם שרואה את המלך שביטולו ביטול עצמי בלא שכל והשגה למה הוא בטל, משא"כ ביטול הבא רק מצד ההשגה שמשיג בשכלו בגדולת המלך הרי זהו ביטול הנקנה שהוא יש רק שמתבטל מישותו מפני טו"ד השגתו הוא לפי ערך השגתו בלבד כו', והיינו מפני דבחי' בינה נק' יש וה"ז מלוכש ביש והשגה ע"כ גם בחי' ביטול מישותו צ"ל ע"פ השגה ששכלו משיג איך הוא גדולתו כך יבטל א"ע, וגם למעלה בענין גדולת הוי' כמו שמתבונן איך דכולא קמי' כלא כו' לפי השגתו יבוטל מפני ששכלו יש ע"כ צריך שגם שכלו משיג הביטול משא"כ בחי' חכמה כח מ"ה הוא בחי'

הדבר ולא ישיג מהותו כלל כו'.

כמ"ש חבקוק שמעתי שמעך יראתי: ג, ב.

השמיעה וההבנה מרחוק והראיה מקרוב כו' וכמ"ש במ"א: ראה ס' מאמרי אדה"ו תקס"ג ח"א ע' רפז. תקס"ד ע' רז. ובכ"מ.

איזהו חכם הרואה את הנולד: תמיד לב, א. וראה תניא פמ"ג. מאמרי אדהאמ"צ דברים ח"א ע' רכא. ושני.

וע"כ נק' החכמה בחי' ראי' כידוע: ראה גם סידור עם ד"ח קסה, א. מאמרי אדהאמ"צ שמות ח"ב ע' שלב. ויקרא ח"ב ע' תעא. ושני.

כי אינו דומה שמיעה לראי': ראה מכלתא יתרו יט, ט. ס' מאמרי אדהאמ"צ בראשית ע' כ. ושני.

ומדותיו: בכת"ב: ענינו ואיכותו. [ובס' מאמרי אדהאמ"צ שמות ח"ב שם ע' תקמה: שהשמיעה הוא רק שמבין ומשיג מסיפור הדברים איכות

ביטול עצמי וממילא מפני שהדבר אצלו בבחי' ראי' כמו שהוא באמת דכולא קמי' כלא כו' ולא כמו שהוא מושג בהשגה בלבד כו', וע"כ ע"י החכמה דוקא שורה אין האמיתי דאוא"ס עצמו כידוע דראשית גלוי אוא"ס בחכמה דוקא וד"ל. ובחי' יחידה הוא למעלה גם מבחי' כח מ"ה דחכמה הנ"ל, שכח מה אינו רק שנמשך מאין אבל לא אין עצמו משא"כ בחי' יחידה שהוא בחי' עצם הנה"א כמו שמויחדת בהתקשרות עצמי' באלקות ולא כמו בחי' ראי' בלבד וכמ"ש רשב"י בחד קטירא אתקטרנא בי' אחידא כו' שהוא בבחי' אין האלקי' ממש. (וכמ"ש במ"א וד"ל).

(ב) והנה את זלעזו? עשה האלקים דכנגד נר"ן דקדושה כנ"ל יש ז' אומות הכנעני החיתי כו' שהוא בחי' מדות דקליפה כמו תאות רעות שהוא התפעלות הנה"ב במדות רעות הנולד מהתבוננות דבחי' בינה דקליפה, וכמו שבחי' בינה דקדושה כוללת נוי' שערים דקדושה כך בחי' בינה דקליפה כוללת נ' שע"ט וזהו הבא לטמא פותחין לו כו', אך בהתגברות בחי' בינה שבנה"א עם בחי' רוח ונפש המסתעפים ממנה כנ"ל, אזי מתהפכים ז' מדות רעות דקליפה עם בחי' מקורן ושרשן אל הקדושה האלקי' דהיינו שמתברר מהן בחי' הטוב מבחי' נצוצי קדושה שנתלבשו בהן להחיותן שהוא מבחי' רפ"ח נצוצין דקדושה שנפלו בשה"כ בז' מלכין דתהו שמתו כידוע שמהם יש יניקה לז' אוה"ע ואעפ"י שנא' בז' אוה"ע לא תחי' כל נשמה מ"מ הרי ארצם נתן לישראל לירושה להעלות כל בחי' הטוב שבקדושה שנפלו שם וזהו ונתן ארצם לנחלה כו' כי כל המצות נעשו בארץ ונק' א"י כו'. וזהו וזרות עמו הברית לתת את ארץ הכנעני וכו' עד לתת לזרעו ותקם את דבריך כי צדיק אתה ויש להבין בזה המשך הדברים מה שייכות יש לזה עם מה שקדם אליהם במ"ש אתה הוא ה' לבדך אתה עשית כו' אתה בחרת באברם כו' וזרות עמו כו' עד ותקם את דבריך כו'. אך הענין הוא דתחלה מדבר בבחי' התבוננות בגדולת הוי' בבחי' יחו"ע דעצמו' אוא"ס אך שאתה הוי' לבדך והשמים ושמי השמים והארץ כו' בחי' מקיפים דחיה יחידה, ובחי' ים וארץ בינה ומל' הכל בבחי' יחודא עילאה המושג בשכל וההשגה שהוא ע"י בחי' בינה שבנפש שנאמר בה נשמת שדי תבינם ע"יז נולד התפעלות הנפש במדות בחי' רוח ונפש הנ"ל, וזהו אתה בחרת באברם שרוחו רוח אלקי בתוקף ההתפעלות בנפשו מההתבוננות כמארז"ל בן ג' שנים הכיר את בוראו וכו' היינו ומצאת את לבבו נאמן לפניך, וע"כ ממילא וזרות עמו הברית לתת לו את ארץ

כידוע דראשית גלוי אוא"ס בחכמה דוקא: ראה תניא פל"ה (בהגה"ה). וראה מאמרי אדהאמ"צ בראשית ע' כא. ושי"נ. בחד קטירא אתקטרנא בי' אחידא כו' . . וכמ"ש במ"א: ראה חז"ג רפה, א. רצב, א. וראה סידור עם דא"ח קסג, א. סה"מ תקס"ז ע' עא וע' לו. מאמרי אדה"ז עה"ת ח"א ע' רנז. ס' מאמרי אדהאמ"צ בראשית ע' קעא. שמות ח"ב ע' שנט. במדבר ח"ב ע' תשא. דברים ח"ב ע' שפה.

(ובהנסמן בכל המ"מ שם). הבא לטמא פותחין לו: ראה יומא לח, ב. לא תחיי כל נשמה: דברים כ, טז. ונתן ארצם לנחלה: תהלים קלו, כא. וזרות עמו הברית: נחמ"י ט, ח. אתה הוא ה' לבדך . . אתה בחרת . . ותקם את דבריך: נחמ"י שם, ו ואילך. בן ג' שנים הכיר את בוראו: נדרים לב, א.

הכנעני כו' שהוא היפך ז' מדות רעות שמנגד לקדושה ונתונים המה לזרעו אחריו שיש בכל דור כח* בנש"י לאהפכא חשוכא לנהורא ע"י עבודת נפשם בדו"ר שכלי"י כידוע, ולא עוד אלא שגם בחי' ניצוצות דקדושה שנפלו בהם מתבררים ועולים ונכללים בקדושה, וזה ותקם את דבריך כו' כי הנה גם בהכרית כל נשמה מז' אומות מה נעשה לניצוץ האלקי וחיות הקדושה האלקי הנמשך ומתלבש בהן לזה אמר ותקם את דבריך פי' דבריך הם בחי' אותיות הקדושה שנפלו בשבירה הקמת והעלית אותם למקורן ושרשן הראשון באור ה' וקדושתו כמו שהי' קודם השבירה כו' מפני כי צדיק אתה כמ"ש אמרו צדיק כי טוב שטבע הטוב להטיב לרוח שפלים שנפלו להקימן ולהעלותן מעפרן להיות כי בחי' צדיק עליון הוא בחי' התקשרות המשפיע למטה במקבלים והוא שנמשך מלמעלה למטה מטה להקים ולהרים את הנופל לבלתי ידח ממנו נדח ח"ו, וזהו רק מצד בחי' עצם הטוב והצדקה וחסד שעושה ה' עם הבריות לבלתי ידח ממנו נדח כמ"ש החפץ אחפץ במות הרשע כו' לפי שצדיק ה' ע"כ צדקות אהב להחיות רוח שפלים שירדו למטה מטה ולהשיב את הנדחים ולקרב את הרחוקים כו', וזהו ותקם את דבריך שפלו ונתרחקו ולהשיב את נדחו מפני כי צדיק אתה וד"ל.

והנה מ"ש ותקם את דבריך פי' שיש עלי' ובירור לטוב מן הרע הוא דוקא ענין הנעשה בכל הגוים שמז' אומות לפי ששרשם בזלעז' דקדושה רק בבחי' בינה ומדות (שהוא בבחי' ס"ג שבו הי' השבירה), אבל עמלק נק' ראשית גוים ששרשו בזלעז' דקדושה למעלה מכל הגוים לפי שבחי' עמלק הוא בבחי' המנגד לבחי' יחידה* שלמעלה מבחי' נר"ן כמבואר למעלה שבחי' יחידה הוא בבחי' ביטול העצמי דכח מה שלמעלה מן הטעם וההשגה לגמרי כך לעו"ז דקליפה הוא בחי' חוצפא דעמלק שנמשך אחר עצמו דוקא להיות בחי' יש וגסה"ר בלי שום טו"ד כלל, כי הנה כמו שיש ב' מיני ביטול א' מצד טעם והשגה, והב' ביטול העצמי בבחי' אין דחכמה כח מ"ה למעלה מן הטעם כנ"ל באריכות, כך הוא המנגד לבחי' הביטול שהוא בחי' יש ודבר, יש ב' סוגים א' הבא מהטעם וההשגה כמו עשיר גדול שיענה עזות וחוצפה יתירה מצד עושרו או חכם גדול שמתגאה מצד חכמתו או גבור מצד גבורתו ומכש"כ מלך שמרום ומנושא על הכל בעושר וגבורה וחכמה וכה"ג, אבל יש בחי' חוצפה ועזות בבחי' יש וגסה"ר שלמעלה מן הטעם כגון שאינו עשיר ולא

כח בנש"י: בכת"י ב: כח בבוא. אמרו צדיק כי טוב: ישעי' ג, י. שטבע הטוב להטיב: ראה תניא שעהיחיה"א פי"ד. ס' מאמרי אדהאמ"צ דברים ח"ג ע' תתג. וש"נ. לבלתי ידח ממנו נדח: שמואל ב יד, יד. החפץ אחפץ במות הרשע: ע"פ יחזקאל לג, יא. וראה ס' מאמרי אדהאמ"צ קונטרסים ע' תפד. שצדיק ה' ע"כ צדקות אהב: תהלים יא, ס.

בבחי' ס"ג שבו הי' השבירה: ראה ע"ח שער דורשי הנקודות (ש"ח) פ"א. ס' מאמרי אדהאמ"צ דברים ח"ב ע' שעט. וש"נ. יחידה: בכת"י ב: ח"י יחידה. בכת"י ג: ח"י. [וראה ס' מאמרי אדהאמ"צ שמות ח"ב שם ע' תקנה: הוא בחי' מנגד לבחי' המקיפים דחי' יחידה כו'. וכ"ה לעיל בנוסח הראשון]. שבחי' יחידה הוא: בכת"י ב: שבחי' הוא. שיענה עזות: ע"פ משלי יח, כג.